

11. 8. 2014

ID: 95011

Lze společnost spasit novelou advokátního tarifu?

eFocus

Zdá se mi, že na Ministerstvu spravedlnosti si dne 26. června 2014 umínili, že společnost novelou advokátního tarifu spasí.

Společnost, jež má být takto spasena, je pak pravděpodobně složena pouze z aktivním volebním právem obdařených, pauperizovaných dlužníků bagatelních částek, kteří jsou důvodně žalováni svými vykořisťovateli - ach, pardon - chtěl jsem zatím stále ještě napsat věřiteli, zastupovanými advokáty, jimž, řečeno slovy Alexeje Čepičky pronesenými dne 22. prosince 1948 v Národním shromáždění na téma chystaného zlidovění soudnictví, „*honba za ziskem ve spleti starých zákonů a nařízení umožňovala výkon advokacie, který je neslučitelný se zásadami lidové demokracie...V její dnešní podobě se odráží starý kapitalistický svět se všemi nešvary, jak je známe z předmnichovských poměrů a z kapitalistické morálky.*“

X X X

Přiznám se, že obdobně jako senátoři, kteří hlasovali v roce 2003 proti kandidatuře černé pasažérky na soudkyni Ústavního soudu, jsem se dosud nesmířil s představou, že jízda ve veřejném dopravním prostředku bez jízdenky patří k zářezům, které by měl vykázat na pažbě svého běhu života každý, kdo byl kdysi mlád.

Zaslouží si vskutku tito často recidivující mini-zloději speciální ochranu?

Jsem již natolik stár, abych ledacos zažil, a zároveň tak mlád, že si to ještě pamatuji. I díky tomu si dovolím opravit často vyslovovanou mylnou představu, že přisudková žeň je výmyslem až polistopadových advokátů. Již za režimu komunistického se přisudek měl stát sankcí *sui generis* pro příplatek k jízděmu neplatící černé pasažéry, není pak bez zajímavosti, že jednu z pražských advokátních poraden, které pro tehdejší socialistické organizace vymáhaly takové bagatelní pohledávky, vedl soudruh Jaromír Růžička, nechvalně proslulý mimo jiné i z politických procesů 50. let...

X X X

Dnes si tedy začínající černý pasažér snadno spočítá, že do usnesení o zrušení do jeho vlastních rukou - jak sám nejlépe ví - fakticky nedoručitelného elektronického platebního rozkazu jej celá soudní legrace nebude stát více než 600,- Kč plus soudní poplatek.

Proč se zbavovat možnosti napsat na Facebook o vcelku laciném pošádlení soudu trochou administrativy?

Mimochodem, o tom, že z cizího krev neteče, vědí jistě na Ministerstvu spravedlnosti rovněž svoje. Jinak by se nejspíše zasadili i o to, aby kvůli vesměs odsuzovaným veselým teenagerům byl v těchto věcech jako bonus *ex lege* prominut rovněž soudní poplatek, poněvadž onen slavný EPR beztak přece

bez velkého úsilí kafemlejnkuje opakovaně na ustáleném vzoru tentýž prvoinstanční soudní počítač...

Vzpomenete si pak v daných souvislostech na výklady o míře pravděpodobnosti?

Jaká je u jednoho a téhož pravidelně bez platné jízdenky cestujícího relace mezi časem od přistižení revizorem do právní moci elektronického platebního rozkazu na jedné a dalším přistižením revizorem na druhé straně, a v této souvislosti, kolik to vše při počtu a platech revizorů stojí, případně jaká je v Brně cena *šalinkarty*?

Nutno ještě dodat, že obdobně jako vychytralí černí pasažéři mohou začít uvažovat chroničtí neplatiči nájemného, elektřiny, plynu, dlužníci splátek úvěrů, kupních cen, bez platby za čerpání z minibaru odjíždějící hoteloví hosté, uprchlíci z restaurací či od benzínových pump bez placení a další výtečníci. Možná, že v jejich zájmu a z důvodu dnes módní transparentnosti mohla novela advokátního tarifu spíše rovnou upravit náklady řízení tak, že by stanovila jejich výhodnou sazbu pro žalovaného, opakovaně odsuzovaného pro bagatelní pohledávku na základě tzv. formulářové žaloby...

Jsou navíc pravomocně přisouzené náklady řízení vskutku vždy reálně vymahatelné?

X X X

Každá paušalizace je ošidná. I názory na ni nemusí arciť být vždy konzistentní.

Pod původním textem vyhlášky č. [484/2000](#) Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), je tak podepsán ministr spravedlnosti Pavel Rychetský, odlišné stanovisko soudce Ústavního soudu Pavla Rychetského však pod nálezem Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 25/12 ze dne 17. dubna 2013 (č. [116/2013](#) Sb.), jímž Ústavní soud rozhodl o zrušení vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ze dne 18. prosince 2000 č. [484/2000](#) Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení, nenalezneme...

Nedošlo satisfakčně na více jak desetiletí staré varování ze strany České advokátní komory před tzv. přísudkovou vyhláškou?

Proč však znovu paušalizovat nyní?

Nejsou snad čeští soudcové s to najít v občanském soudním řádu ustanovení § 150 a ústavně konformním způsobem je aplikovat?

Jako *prima vista* nejlepší vodítko se při takovém rozhodování přímo nabízí analogické použití z webových stránek České advokátní komory snadno dostupného ustanovení čl. 10 odst. 3 pravidel profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), které zní:

„Při posuzování přiměřenosti smluvní odměny se přihlédne zejména i k poměru vyjednávacích schopností a možností advokáta a klienta, k rozsahu informací klienta o poměrech na trhu právních služeb, ke speciálním znalostem, zkušenostem, pověsti a schopnostem advokáta, k povaze a době trvání vztahů mezi advokátem a klientem při poskytování právních služeb, k časovým požadavkům klienta na vyřízení věci, k obtížnosti a novosti skutkových i právních problémů spojených s věcí a k pravděpodobnosti, že v důsledku převzetí věci klienta bude advokát muset odmítnout převzetí jiných věcí.“

Nevědí na Ministerstvu spravedlnosti, že soudce není vyhláškou vázán, nebo to tam vědí, ale podezíravě se domnívají, že to nevědí sami soudcové?

Čtou vůbec na Ministerstvu spravedlnosti senátní nálezy Ústavního soudu, které se náhrady nákladů řízení v bagatelních věcech dotýkají?

X X X

Troufnu si tvrdit, že období hypertrofie práva je pozvolna střídáno etapou hypertrofie juristického diletantismu.

Ještě nedávno jsem s humorem popisoval hypotetický kazuistický příběh, jak „poté, kdy v médiích zaznělo, že „nemáme legislativu“, bylo přislíbeno a k právě projednávanému zákonu o plemenitbě býků narychlo přilepeno následující ustanovení:

„Kdo v rámci nepovoleného automobilového závodu ve snaze vyhrát diamant vyjede z pražského Staroměstského náměstí směrem k německým hranicím a během jízdy při překročení nejvyšší povolené rychlosti na dálnici D 5 přinutí jiné řidiče uhnout do škarpy, bude potrestán ...“

Konečně „legislativa“, o rok později zadržen na D 5 první řidič. Veřejnost si oddychla, pouze však do okamžiku, než renomovaný obhájce namítl, že start byl tentokrát na Václavském náměstí...“ (srov. S. Balík, *Seznatelnost práva*, in: Právo & byznys, červen/červenec 2011, s. 61).

Lituji následně, že jsem tehdy psal o „provaze v domě oběšencově“, a mrzí mě, že si tento text zřejmě někdo vzal vážně k srdci.

Pojďme ale nyní nad novelou advokátního tarifu chvilku *paragraphenreiten*.

X X X

Začneme institutem ustáleného vzoru (§ 14b odst. 1, písm. a) vyhlášky č. [120/2014 Sb.](#)), respektive jeho ustáleností.

Staří Římané by to měli zřejmě nejjednodušší. V legisakčním i pozdějším formulovém procesu by evidentně ustanovení o ustáleném vzoru bylo naplněno vždy. Chudáci pak by byli klienti těch, kdož mohli *agere, cavere a respondere*...

I naši předkové se již od středověku uchýlovali k použití nejrůznějších formulářových sbírek. Sbírkový vzorů se stále více vylepšovaly, v novověku se zvětšilo i jejich množství. Pod lákavými názvy *Praktický advokát* či *Prostonárodní advokát* byly tiskem vydávány nejen pro právníky, ale i pro ty, kdož nechtěli za právní službu nic platit. Dnes si ustálený vzor ve většině věcí lze dohledat i na svatém internetu, stačí jen zadat „*vzory soudních podání*“.

Předpokládám, že Ministerstvo spravedlnosti poté, kdy na to několikrát vyhlásí a pak zase zruší výběrové řízení, vybaví konečně soudce pro snazší identifikaci ustáleného vzoru programem, který bývá aplikován proti plagiátorství, a další novelou advokátního tarifu stanoví, kolikaprocentní shoda textů již znamená ustálenost vzoru.

Je však oproti různým publikovaným a vskutku ustáleným vzorům podání ustálená i žaloba, kterou originálně bude formulovat právní zástupce žalobce sám?

Stačí snad k soudnímu rozhodnutí již jen žaloba nebo se stále ještě hodnotí mimo jiné právě k ní přiložené listinné důkazy?

Jak k tomu přijde s přísudkem dlužník, na němž si jako na prvním v řadě žalovaných žalobce svůj budoucí ustálený vzor pokusně ověřoval?

Jaké důkazy bude soud provádět před tím, než vyplní nákladový výrok elektronického platebního rozkazu, aby si postavil na jisto, že se jedná o opakovaně týmž žalobcem použitý ustálený vzor? V kolika připojených soudních spisech si to bude ověřovat? Jak odůvodní v tomto směru své rozhodnutí, aby vycházelo z řádně zjištěného skutkového stavu a bylo přezkoumatelné?

Z ustanovení § 14b novely advokátního tarifu se dočítám, že podmínkou jeho aplikace je to, že v občanském soudním řízení „byla žalobci přiznána náhrada nákladů řízení“, dále pak ale stojí, že „činí pro účely stanovení náhrady nákladů řízení sazba za každý úkon právní služby do podání návrhu na zahájení řízení včetně...“ Mám tomu rozumět tak, že náhrada nákladů řízení byla nejprve přiznána a pak teprve bude stanovena její výše, nebo se nikoliv Ministerstvo spravedlnosti, nýbrž já topím v souslednosti časové? Pokud bych se netopil, znamená to nově, že bude třeba napřed rozhodnout o kumulativním splnění podmínek podle § 14b citované vyhlášky mezitímním nákladovým výrokem?

Asi nezbude než počkat na judikaturu Ústavního soudu, přičemž lze jen doufat, že hned první jeho nález bude derogační ve vztahu k těm částem advokátního tarifu, které do něj vnesla vyhláška č. 120/2014 Sb...

Vraťme se však ještě k širším důsledkům citované novely.

x x x

Je vždy sociálně slabším pouze dlužník?

Všimli si na Ministerstvu spravedlnosti, že sice upravili náhradu nákladů řízení v občanském soudním řízení, nikoli však výši odměny advokáta v rámci mimosmluvní odměny ve vztahu mezi advokátem a klientem? V ustanoveních části V. novelizovaného advokátního tarifu se totiž opakovaně zdůrazňuje, že platí pouze „pro účely stanovení náhrady nákladů řízení“.

Není trochu zvláštní, že za úkon převzetí a příprava zastoupení, při němž advokát rozmluví klientovi, aby nežaloval promlčenou bagatelní pohledávku ve výši 20.000,- Kč, zaplatí klient v rámci mimosmluvní odměny 2.200,- Kč (1.900,- Kč a 300,- Kč paušál), zatímco žalovaný dlužník v případě, že by promlčený nárok v této výši byl žalován a věc rozhodnuta například elektronickým platebním rozkazem, by nahradil žalujícímu věřiteli náklady úkonu převzetí a příprava zastoupení pouze ve výši 400,- Kč (300,- Kč a 100,- Kč paušál)?

Bude ustáleným vzorem opětovně uplatněným týmž žalobcem žaloba drobného živnostníka-stavitele, domáhajícího se zaplacení zálohy z ceny díla ve výši 49.000,- Kč po velké stavební firmě, jenž v minulosti musel pro neplacení zálohy žalovat další dvě stavební firmy, které si s právě žalovanou společností monopolizují místní trh ve stavebnictví? Pokud ano, pak tento drobný živnostník zaplatí advokátovi podle ustanovení o mimosmluvní odměně za dva úkony do podání návrhu po 3.100,- Kč a dva paušály po 300,- Kč, tj. celkem 6.800,- Kč, vysoudí však v přísudku za dva úkony po 500,- Kč a dva paušály po 100,- Kč, celkem tedy 1.200,- Kč. Bič na advokáta tak šlehne advokátova klienta...

Kolikpak asi přibude vychytralých smluvených plnění ve výši 50.001,-Kč?

A to si konečně představte zaměstnance, který žaluje na formuláři již třetího zaměstnavatele, který mu rovněž nezaplatil v pracovní smlouvě sjednanou minimální mzdu? Tento příklad je snad nejmarkantnější ukázkou *denegationis iustitiae*.

x x x

Nepatřím, jak vidno, k těm, kteří věří ve spasitelnou roli novely advokátního tarifu.

Nevylučuji, že jsem se u některého výpočtu nákladů řízení přepočítal, protože jako advokát jsem se beztak řídil v palmárních věcech spíše jánošíkovskou politikou...

Daleko více než formou kazuistické a nedokonalé vyhlášky by se přitom dalo jistě ušlechtilého cíle přiměřenosti výše náhrady nákladů řízení v každém konkrétním případě dosáhnout uvážlivým a moudrým, svévole a libovůle prostým, řádně odůvodněným a tedy spravedlivým soudním rozhodnutím.

Ostatně ten, kdo se primárně řídí Ulpiánovým „*Honeste vivere, neminem laedere, suum cuique tribuere*“, se pravděpodobně na místě důvodně žalovaného a k náhradě nákladů řízení v občanském soudním řízení odsouzeného účastníka stěží ocitne.

Není pak ani divu, že právě ulpiánovec řečeného způsobu chování není z populistické novely advokátního tarifu nadšen a nejen ve skrytu duše doufá, že jako dosud vždy zdravý rozum nakonec přece jenom zvítězí...

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
bývalý ústavní soudce a advokát v Praze

[*] Příspěvek byl uveřejněn v aktuálním čísle časopisu **EPRAVO.CZ Digital** - červenec 2014.

Nové číslo tabletového měsíčníku
EPRAVO.CZ Digital
ke stažení zdarma na:

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #12: Skrytá slabina úspěchu: zakladatelský paradox v řízení bohatství](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)

- [ESG Simple jako praktická opora pro ESG reporting malých a středních podniků](#)
- [Partner BBH Tomáš Sedláček obdržel prestižní ocenění „Lawyer of the Year“ na IFLR Europe Awards 2026 v Londýně](#)
- [LEAGLE.ONE: Kdo pomůže dětem vybrat správnou cestu, když dnešní profese zítra nemusí existovat?](#)
- [Jindřich Fuka novým advokátem Aegis Law](#)
- [LEAGLE.ONE: Advokacie po nástupu AI: Kdo se přizpůsobí, získá náskok. Kdo ne, může zůstat pozadu](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Český Deloitte Legal posiluje: Jiřina Procházková jmenována CE partnerkou](#)
- [V lednu přišel šok. Ze seznamu zmizely tisíce soudních překladatelů](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #11: Mezigenerační převod majetku: Největší chyba je neudělat nic](#)